

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Pluet super peccatores laqueos, ignis & sulphur & spiritus procellarum
pars calicis eorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

amatorem. Quo sensu hic uersus per auxilium precedentem explicat. Quo
domini uidet, & palpebræ eius p[ro]bant filios hominum, sed sic ut iuste p[ro]bat
Age, faciat, quod facit. Scio q[uo]d omnia dominus uidet & probat, nec solum
bat, sed iuste probat & cum iustus sit, impium meum & amantem in iustis
poterit diligere, me uero patientem nō poterit dis[si]lle. Sicut Hieremias ait,
Quod eg[re]ssum est de labijs meis, rectum in conspectu tuo fuit. Et ipse dicit
ad me, ubi est uerbum domini, ueniat, Hunc acutum & securum affectum
illa quaestio, Iustus quid fecit? supra indicauit.

Iniquitas, hoc loco nomen est, quod, psal. vii. diximus significare iniuriam
offensam, laesionem, Ut in uerticem ipsius iniquitas descendet, q[uo]d dicitur
hamas. Loquitur enim de iniuria, quam impij faciunt pijs, sagittas do[n]de
corde, & destruendo leges dei. Cui hoc pessimum accedit, q[uo]d non solum laedit
sed amant lædere. Sicut psal. iij. Diligunt uanitatē & querunt mendacium.
Impius enim p[ro] suo sensu in id maxime incumbit, ut noceret pietati, quod ubi
poterit, gaudet sese fecisse & facere. Sicut Proverb. i. dicitur: Latet, cum male
cerint. Sic enim deo obsequium prestitisse sibi uidentur.

Et illud Emphaticum est, q[uo]d non simpliciter dicit, odit, sed anima sua odit,
ut exprimat, q[uo]d magno & toto affectu deus illos odiat, uidelicet, tota uita & sen
su suo. Non q[uo]d deus animā habeat, sicut nec oculos, sed q[uo]d allegorice loquitur.
Iuxta illud Numeri. xxj. Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo. Vi
demus enim q[uo]d toto motu & gestu, atq[ue] adeo omnibus sensibus auersetur, qui
nauseat, rursum, q[uo]d cōuertatur, si diligit & appetat. Appetitus enim, ut nausea
proprie tribuntur animæ in scripturis. Sic, leui. xxvj. Abominabitur uos ani
ma mea. Ita hic, cum impij sese tales arbitrentur, quos deus etiam magno zelū
desyderet, uere sunt quos abominetur potius & odiat anima eius.

Nostri translatio, animam suā, refert ad impium & diligētē iniquitatem.
Qua sententia uera est, sed uiolenta, nec usitata in scripturis sanctis, sapit q[uo]d
manum diem, qua argute magis q[uam] apte dicitur, odisse bonū, qui diligit (id est,
faciendo diligere uidetur) malum, nemo enim sponte amat malum, ut malum.
Quod si quis totum uersum nostri interpretis uelit sequi, sensus erit: Dñs qui ui
det omnia, & cuius palpebræ interrogāt filios hominum generaliter oēs, sine
dubio & quolibet iustum & impium seorsum interrogat: Iustum, ut eruditum
coronet, impium, ut reprobatum damnet, nec hoc sua culpa, quia tua est perdi
tio Israel (Osee, xij.) Qui enim diligit iniquitatē, ipse odit & perdit animam
suam, faciens hoc animæ suæ, quod nulli suo hosti, quis acrimo faceret.

Pluet super peccatores laqueos, ignis & sulphur & spiritus pro
cellarum pars calicis eorum.

Frequens in scripturis, pluuie & calicis mentio. Atque de pluuia satis con
stat, significari per eam, sermonem doctrinæ, ut Deuteronomij, xxxij. Concre
scat ut pluuia, doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum. Inde illud Isaie usi
tatum: Rorate celi, & nubes pluant iustum. A quo Doctores Ecclesie, Nu
bes & cæli uocantur passim in scripturis. Nec est obscurum, hunc uersum
esse sumptum ex historia Genesis. xix. de Zodomis, igne & sulphure de cæ
lo consumptis, cuius rei Allegoriam hoc loco tractat. Et uerba singula, sunt
multæ intentionis.

Pluet,

Amant læde
re impij.

Anima sua odit,
id est, toto
affectu.

Pluet quo significat abundantiam mali, mitius erat, si stillaret, aut rigaret, ut
 multitudinem magistrorū impietatis intelligamus, immo nihil aliud, q̄ impie
 tatis magistros (irascente deo) audituros esse peccatores, id est, impios רשעים
 reichoim. Quod imprimis contingit ludæis, sicut dixit psal. viij. Et nō audiuit
 populus meus uocem meam, & Israel non intendit mihi: Et dimisi eos secū
 defideria cordis eorū, ibunt in adinuetionibus suis. Quid enī ludæorū infelix Nubes & plu
 uia? hodie habet, nisi nubes & pluuia impietatis. Tales hæretici, tales oēs uie impieta
 humanarum legum tyrāni, & quicunq; ueritati nō acquiescunt, hi sunt immis
 siones & angeli mali, qui percusserunt Aegyptum: Quæ figura fuit pereuntis
 synagoge. Sed & Zodoma eiusdem figura fuit.

Laqueos, scilicet plurali numero, ut diuersi generis errores accipiamus, qui
 huius tamen sic capitur, ut nihil minus, q̄ laquei eis uideantur, ita fulgente spe
 cie ueritatis & pietatis. Sic Paulus quoq; prædixit, fore in nouissimis diebus,
 ut deus mittat operationem erroris. Sic psal. lxxvij. Fiat mensa coram eis in la
 queum & in retributionem, & in scādalum. Quid enī aliud est, uerbum dei
 peruertere & opinionibus hominum contaminare, q̄ laqueos animabus po
 nere, ubi ueritatis dei intuitu errorem sequitur.

Laqueos aia
 bus ponere.

Ignis, melius in accusatiuo ignem & sulphur, ut ad uerbū pluet cōstruatur,
 Sicut super Zodomam pluuisse scribitur ignem & sulphur. Zelum & furorem
 in dicat impiorum pro suis doctrinis insanientium. Expediit enim occurrere
 urfæ raptis catulis, q̄ stulto cōfidenti in stultitia sua, id est, sapientia sua, in la
 queis suis, in erroribus suis. Hæc enim sunt signa iræ dei & palpebrarum eius,
 Quod impios nō solum non agnoscit, nec illuminat oculis suis, sed palpebris
 clausis, finit ire in errores toto affectu & ardēte furia, si quis aut resistat, aut nō
 sequatur. Hinc iræ, inuidiæ, rixæ, & (ut Apost. uidet hunc uersum. j. Timot. vj.
 pulchre interpretatus dicit) languētes circa quæstiones & pugnas uerborum,
 quibus oriūtur, inuidiæ, cōtentiones, blasphemiæ, suspitiones malæ, conflicta
 tiones hominum mēte corruptorum, & qui ueritate priuati sunt &c.

Sulphur, ppter grauem fœtorē, non male patres, malā famam esse arbitrati
 sunt. Hoc enī constat, odorem figurato sermone, famam significare, ij. Cor. ij. sulphur mala
 Nos bonus odor Christi sumus, alijs odor uitæ in uitam, alijs odor mortis in
 mortem. Vnde & usu dicimus & iubemus odorari, aut olfacere, dū explorare
 aut ingrere, famam, aut rumorem alicuius iubemus. Ita impiorū Doctores, &
 discipuli, nō sunt odor bonus Christi, sed fœtor satanæ & sulphur graueolen
 tissimum, quod, pluet in ira sua dño, in eis abundat. Sic obtinuit in Ecclesia,
 ut non sit peior infamia & pestilentius nomen, q̄ hæresis & perfidiæ, ut etiā
 commercium, aut quæuis cōuersatio, suspitioni grauissimæ obnoxia sint, & ei
 cum sulphure multum conueniat, quātum est in ui odoris.

Sed hebræū uideamus q̄ sic distinguit: Pluet super impios, laqueos, ignem,
 & sulphur, & uentus tempestatum, fors calicis eorum. Vbi Ioānes Reuchlin
 arbitrat pro laqueis, carbones dicendum, quod si uerum est, augurari licet,
 laqueos ignem esse id quod carbones ignis, id est, prunas. Sicut psalmo. xvij.
 grando & carbones ignis, pro carbones igniti. Videtur autem fulgura, toni
 trua & omnem illam tempestatum uim, allegorice tractare. Sicut in Aegypto
 & Zodoma factum legimus, in tempestatibus enim fremūt ignis fulminum
 & uentus procellosus. Deinde fulmina & fulgura odorem sulphuris habent,
 & lux ipsa eorum sulphurea est, ait Plynus lib. xxxv. cap. xv. ut non absurde,
 uersum sic reddere possim: Pluet super impios, carbones ignis & sulphuris,
 id est,

id est, ignitos & sulphuratos: ut quos fulmina igne suo sulphureo succendunt. Signat enim eam uim & effectum fulminum & tonitruorum, quibus quicquam apprehenditur in prunas, fauillas & cineres resoluitur. Sic enim Exo. ix. plaga septima scribitur discumisse, grandinem, tonitrua, fulgura & ignem, mixta praeriter super terram, ut psal. lxxvij. latius uidebimus. Et Exo. ix. Tollite manus plenas cineris de camino. Vbi dictio consanguinea huius loci ponitur, quae cinerem transtulit, scilicet qualis est, prunis & fauillis mixtus.

Doctrina dei
& hominum.

Allegorica comparatione conferri, ut super pios plui accipias, imbrem temporaneum, matutinum & serotinum, quo terra feliciter perfusa foecundatur ad germinandum fructum suum. De quo imbre frequentissimus sermo in prophetis. Hoc est, uerbum dei salutare, quod germinare facit iustitiam & iudicium, de qua benignitate psal. lxxxiiij. dicitur: Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum, quia impii auerlantur, immo persequuntur cum fructibus suis, deus uersa benignitate in iram, mittit in eos iram & indignationem & immissiones per angelos malos, ut psal. lxxvij. dicitur de Aegyptiis, scilicet per salutari pluuia, fulmina, uentum tempestatis, grandinem, quibus non modo non foecundatur terra, sed succenditur & uastatur. Hoc est, uerbum impietatis mortiferum, quo redduntur uaniloqui & mentium deceptores & ad omne bonum opus reprobi, ut ad Titum Apostolus ait: Contritio enim & inlicitas in uis eorum, & uiam pacis non cognouerunt, psal. xiiij. Neque enim aliud potest uerbum hominis quod scrupulosam, pauidam, inquietam, erroneam, deinde inutilem, uastam & sterilem conscientiam facere, eoque magis, quo diutius sub eo magisterio agit, ubi cum Aemorrhoeis, consumptis substantijs, in hos homidas medicos, non emit, nisi peius habere.

Allegoria hu-

mane doctri-

ne aptissima.

Quae uastat

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

De istis doctrinis, Apoc. xvi. capitulum plenum est, ubi septem Angeli (id est, pontifices, seu Doctores) tuba canunt, & uaria deinde monstra in Ecclesia sequi scribuntur. Vide ergo, quod malum omen sit istaeque spectrum, quoties tempestate caelesti, urbes, regiones, agri, & quicquid in eis est, incenditur & uastatur, quod factus quoque sit is ignis, praefusitato nostro: Deinde sulphure graueolens: feriatque frequentius, & ipsa delubra nostra, magno certe prodigio, impiam hominum in Ecclesia doctrinam detestante. Contra quod iucundum est, ubi uerno tempore, datis oportunis pluuijs, renascentis testatur gratia mundi, omnia cum domino dona rediisse suo, omnia uirent, florent, crescunt, & dulci odore tota terra perfusa, recreat omne animantium genus, magno sine dubio sacramento, Euangelicae doctrinae gratia commendate. Est enim huius utriusque rei scriptura passim refertissima Allegorij.

Verum

Verum hæc omnia sic geruntur in spiritu, ut sola fide percipiatur. Nō enim impij speciosa
 quales sunt impij coram hominibus, hoc psalmo scribuntur, sed quales coram deo. *si corā hominibus, sed nō deo.*

Nonne regio Zodomorum est sicut paradisus dñi? Gen. xij. Hi enim sunt, *impij speciosa*
 quales sunt impij coram hominibus, hoc psalmo scribuntur, sed quales coram deo. *si corā hominibus, sed nō deo.*
 Nonne regio Zodomorum est sicut paradisus dñi? Gen. xij. Hi enim sunt, *impij speciosa*
 quales sunt impij coram hominibus, hoc psalmo scribuntur, sed quales coram deo. *si corā hominibus, sed nō deo.*
 Nonne regio Zodomorum est sicut paradisus dñi? Gen. xij. Hi enim sunt, *impij speciosa*
 quales sunt impij coram hominibus, hoc psalmo scribuntur, sed quales coram deo. *si corā hominibus, sed nō deo.*

Contra pijs, quia uerbo crucis, sed in carne omnibus malis subiecti sunt,
 super ipsos potius uidetur deus pluere laqueos, prunas, sulphur, & quicquid
 est tempestatis, & turbinis. Sic enim psal. ij. Vincula & iugum appellant uer-
 bum Christi, a quo plus metuunt, q̄ a fulmine & tempestate. Quibus tamen,
 uice illius, reuera obruuntur, & uastantur, per impios suos magistros. Ad eum
 dem spiritum procellarum, Osee. viij. Quia uentū seminabunt, & turbinem
 metent. Et iterum. xij. Ephraim pascit uentos, & sequitur æstum tota die, men-
 dacium & uastitatem multiplicat. Quibus uerbis propheta: Impiorum uanitatē
 tatem, deinde inquietam conscientiam, & ineptitudinem ad bonum depin-
 gunt, quisq; suo tropo.

Calix utilitissimo scripture tropo, uasa doctrine, id est, uerba, seu eloquen-
 tiam significat. Quibus sensus in animam, sicut uase in corpus uinum fundi-
 tur. Sic beatus Aug. de faulso Manichæo, & eloquentia eius Confess. v. Quid
 mihi & ad meam sitim preciosissimorum poculorum decentissimus ministra-
 tor: Et infra: Sapientia, & stultitia perinde sunt, sicut sunt cibi utiles, & inuti-
 les, uerbis autem ornatis, & inornatis, sicut urbanis, & rusticanis, utriq; cibi
 possunt ministrari. Hinc apud patres passim celebratus aureus calix Babylo-
 nis inebrians omnem terram. Hiere. ij. Et poculum aureum in manu mere-
 tricis magnæ, plenum abominatione & uino p̄stitutionis. Apoc. xvij. Deinde
 & uasa tabernaculi & templi, omnia figurant, siue libros, siue sermones doctri-
 narum. Et in lege potissimus erat usus phialarum ad excipiendum, fundendū,
 spargendum sanguinem, quia legis doctrina, peccatum tractat, & reuelat.
 De quibus misterijs iam non est locus dicendi, sic infra psal. xv. Dominus
 pars hereditatis meæ, & calicis mei.

Verum non sic calix tantum est intelligendus, ut uocale, aut scriptile uerbum
 tantum significet, sed etiam id quod significatur. Sic enim Christus orauit pro
 calice aufferendo, quem omnes intelligimus passionem eius esse. Et Hieremi
 as. xv. Sumit calicem uini furoris domini, de manu domini, & propinat omni-
 bus gentibus & regibus ex eo. Et Isaias. lj. dicit: Hierusalem bibisse calicē ire
 domini usq; ad fundum & feces. Ex his & alijs scripture locis, in unum signi-
 ficatum

impij speciosa
si corā hominibus, sed nō deo.

*Mare mortu-
um profert
inania.*

*Calix signat
uasa doctrina*

*Calix prædia-
tio est pena
rum ire dei.*

Z

ficatum coacta utraq; significatione, Calix aliud nō esse uidebit, q̄ praedictio
& denūciatio poenarum & irae dei. Ita & calix Christi, est ira dei, & passio eius
in lege & prophetis praefinita. Miche. j. Irā dñi portabo, quia peccati ei. Sicut
& j. Pe. j. dicit propheta praenūciasse priores in Christo passiones, & postea
res glorias. Quare is dicendus est calicē ppinare, qui seu dicēdo, seu scribēdo
poenas denūciat. Sicut ppheta passim & Ap̄i faciūt, Vnicuiq; enim suis calice
bibēdus est. i. crux & passio super eū definita, in scripturis seu ap̄ d' deū, ferēda

Calix piorū.

Hinc iam duo genera calicis nascuntur. Alterū piorū, alterū impiorū. Calix
piorū, est passio definita sup eos carnalis, & temporanea usq; ad peccati delectationem,
quo hausto, aīa magis seruat, & renouat. Licet is qui exterior est hō
corruptat de die in diem ista praualida purgatiōe calicis, donec tādē anima
a corpore liberet. Contra calix impiorū, est passio interna & sp̄ialis usq; ad de-
structionem iustitiae & pietatis, q̄ hausto, aīa eorum, perdūt de die in diē. Licet
hoīe exteriore floreāt, & uigeāt, multa specie & abūdātia, donec ī aīa & corpo-
re simul pereāt, fecē calicis in sempiternū bibituri. ut psal. lxxiij. Calix in ma-
nu dñi uini meri, plenus mixto, inclinauit ex hoc in hoc, uerūm fex ep̄, nō est
exinanita, bibēt oēs peccatores terra. Id est, si iudiciū (ut j. Pe. iij.) dei primum
a nobis inchoat, quis finis erit eorū, qui nō credūt euāgelio? Itaq; calix, uerūm
est, sed uerbum passionis praefinites & crucē, seu passio uerbo praefinita. Sic
psal. c. xv. Calicem salutaris accipiam (id est, passiones salutare, quas Paulus
appellat passiones Christi, libenter feram) & nomen dñi inuocabo.

*Impiorum
calix.*

Hūc sensum si sequimur, calix impiorū, hoc uerū nō ipsa eorū doctrina erit,
ut supra diximus, sed uerūm dei praenūciās eorū uasitate, ignem, sulphur, sp̄i-
tum pcellarum. Et ne longe discordet oīa: Calix eorū est, impietatis doctrina,
& omne malū, quod ipsa facit, cōburēdo, uasitando, inquietādo animas eorū,
certa dei definitione & uerbo scripturae, pronūciata, denūciata, parata.

*Pars usu scri-
pturae.*

Pars, more scripturae non Philosophice significat particulā, ut cōtra totum
distinguat, sed idem est, quod fors, hereditas, portio: quod olim hereditates
in tribus duodecim distributae sunt. Sic illud: Dñs pars hereditatis meae, & cali-
cis mei. Et portio mea dñe in terra uiuentiū. Et Hiere. in Treñ. Pars mea dñs,
dixit aīa mea. Atq; huic calicis & partis significationi assueti oportet, ppter
scripturae sanctae usum. Est ergo sensus: Impij hereditabūt, id quod eis praefini-
tum est a deo, nempe pluuiam carbonū ignitorum & sulphureorū, & sp̄itū
procellarū, hoc est, impietate, & mercedem impietatis, uasitate & contritionē
sp̄itus, & inquietudinē sempiternā.

Quoniam iustus dñs iustitias dilexit, & aequitatem uidit uultus eius.

Hieronymus: Rectū uidebit facies eius (si caret mēdo codex) De rectitudine
& aequitate abūde dictū est psal. vij. & ix. Et hic incertū est, an masculino gñe re-
ctum p rectos Synecdochice, & iustos p iustitias, dicēdū sit. Verū parū habet
hoc momēti, q̄ respicit iusticiā & aequitate, etiā iustos & aequos respicit.

Cōcludit ergo Propheta psalmū, aduersus praesumptionē impiorū, dicens;
Homo iudicat inique, & impios laudat, uerū dñs est, qui non fallit specie, nec
mouet magnitudine, aut multitudine iniquorū, tenax & amās est iusticia, &
facies eius ad rectos corde respicit: Ideo nihil est, q̄ sibi impij coram eo praesu-
mant, & pios ab eo contēni sperēt: Aliud uultus eius uidet, & aliud uultus ho-
minū, diuersissimi immo aduersissimi sunt cōspectus dei & cōspectus homi-
nū: Quod in hoc altū est, in illo abominabile est, ut Christus ait:

Psalmus